

Strul MOISA

PREMIERELE IZVORULUI BIBLIC

**Editura
Universității
Transilvania
din Brașov**

2025

EDITURA UNIVERSITĂȚII TRANSILVANIA DIN BRAȘOV

Adresa: Str. Iuliu Maniu nr. 41A
500091 Brașov
Tel.: 0268 476 050
Fax: 0268 476 051
E-mail: editura@unitbv.ro

Editură acreditată de CNCSIS, cod 81

Copyright © Autorul, 2025

Referenți științifici:

Pr. prof. univ. dr. Ioan CHIRILĂ, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Tova Ben-Nun CHERBIS, Fundația Magna Cum Laude-Reut

Prof. univ. em. dr. ing. Cornel SAMOILĂ, Universitatea Transilvania din Brașov

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOISA, STRUL

Premierele izvorului biblic / Strul Moisa. - Brașov : Editura
Universității „Transilvania” din Brașov, 2025

ISBN 978-606-19-1799-0

2

Tipar: Green Steps s.r.l.

Prelucrare imagini: Raluca D. Hoisan Pilbáth

Ilustrație copertă: Dan Covătaru

Redactare: Anca Dumitru

*Dedic această carte
soției mele: Goldița,
băieților noștri: Raphael și Ciprian,
nepoatelor: Maor și Zohar
și nepoților: Ohad, Nam, Nitai și Ziv.*

*Precum și în memoria părinților noștri:
ai Goldiței: Roza și Aba Herșcovici, z.l.
și ai mei: Șeindla (Jeni) și Avram Moisa, z.l.*

*Când vorbești, de obicei spui ceea ce știi deja.
Dacă însă asculți, ai putea învăța ceva nou.*

DALAI LAMA

CUPRINS

Cuvânt înainte, Pr. prof. univ. Ioan Chirilă	9
Cuvânt înainte, Tova Ben-Nun Cherbis	11
Prefață	15
 INTRODUCERE	 21
i. <i>Biblia Ebraică vs Vechiul Testament</i>	24
ii. <i>Biblia, Cartea Cărților: compilare și etapele traducerii</i>	26
iii. Micro-istorie biblică	30
iv. Paralelism cronologic între evenimentele importante redată în <i>Vechiul Testament</i> și evenimentele din vecinătatea geografică	34
v. Arborele genealogic	40
vi. Hărți	42
 PARTEA I. PE FIRUL CRONOLOGIC AL TEXTULUI BIBLIC	 45
<i>De la Adam și Eva la Noe</i>	47
1. Medicina în premieră	48
2. Actul sexual în premieră	49
3. Eva, totuși prima femeie?	51
4. Lameh, primul poligam	56
5. Tubalcain, primul „metalurg” biblic	60
6. Arca lui Noe: totuși, cum a fost construită?	62
<i>Pe urmele Patriarhilor: de la Avraam la Iacov</i>	68
7. Patriarhul Avraam și „dosarul biblic de cadre”	69
8. 318, primul comando biblic	74
9. Sodoma și Gomora: mit sau realitate?	79
10. Incestul în premieră	85
11. Leviratul și onanismul	90
12. Dumnezeu verifică; dar chiar așa?	92
13. „Terapia” cu mandragora, planta fertilității	94
14. Cazul Sihem-Dina: primul act de viol și modul de răzbunare	100
<i>Patruzeci de ani de peregrinare în deșert: de la Nil către Iordan</i>	106
15. Moise: micro-CV	108

16. 40 de ani în deșert: DE CE?	114
17. Vițelul de aur	117
18. Autoritatea sacerdotală	119
19. Constrângeri religioase	121
20. Cele 12 pietre prețioase, lecție introductivă în gemologia biblică	122
21. Mana cerească	126
22. Anul sabatic și Anul jubiliar	129
23. Amalec și prima bătălie în deșert	132
24. Primul serviciu de informații	136
25. Bețalel, primul arhitect biblic	141
PARTEA a II-a. SUBIECTE „MOZAIC”	143
<i>Au existat și crime și criminali</i>	145
26. Asasinarea guvernatorului Ghedalia, prima crimă politică	146
<i>Eponime medicale cu rădăcini biblice</i>	148
27. Ombilicul lui Adam	149
28. Mărul lui Adam	151
29. Păcatul lui Onan	154
30. Sodomia	156
31. Metoda Elisei	158
<i>Legea leviratului „pe teren”</i>	160
32. Tamar, prima feministă	161
33. Și fetele au drept de moștenire	164
34. Rut, o femeie străină, exemplu emoționant de virtute ca ideal de viață	166
35. Analiza comparativă a aplicării legii leviratului	170
<i>Constrângeri religioase cu repercusiuni</i>	171
36. Tabernacolul, primul sanctuar MOBIL de cult monoteist	173
37. Templul lui Solomon, prima construcție PERMANENTĂ de cult monoteist	175
38. Templul lui Irod și întâia vizită la Templu a Mântuitorului Isus Hristos	179
<i>Totuși, se poate și altfel</i>	182
39. Regii David și Solomon și prietenul lor Hiram, regele din Tir	183
40. Cyrus al II-lea cel Mare, aducătorul de lumină	187

<i>Existau și femei</i>	193
41. Hagar, prima mamă-surogat	196
42. Debora prorocița, prima femeie-judecător	200
43. Regina din Saba: personaj fascinant și enigmatic	205
44. Atalia, unica femeie care a domnit într-un regat iudeu; dar ...	209
45. Batșeva	215
46. Canaanita Rahav prostituată?	218
<i>Ritualuri</i>	224
47. Circumcizia	225
48. Să facem cunoștință cu Sefora	233
49. Îmbălsămarea la evrei ?	238
<i>Lecții biblice de organizare și economie</i>	242
50. Prima tranzacție imobiliară	243
51. Ietro, primul „arhitect” al unui sistem de management	247
52. Orgoliul unei femei refuzate și prima lecție biblică de strategie în economie	253
<i>Biblia ebraică cu surprize</i>	257
53. Coarnele lui Moise?	258
<i>Șarpele de aramă zis Nehuștan</i>	263
54. Șarpele de aramă, o apariție meteorică în Biblie	264
55. Nehuștan-șarpele, încăpățânat ca un catâr, intransigent cu posteritatea	266
<i>Candelabre</i>	268
56. Menora, candelabrul cu șapte brațe	269
57. Hanuka, candelabrul cu nouă brațe	274
PARTEA a III-a. ÎNTÂLNIRI PESTE ANI	279
<i>Debora (prorocița) apare din nou</i>	281
58. „De”: numărul științific „Debora”	282
<i>Traseu virtual de excursie: pe urmele patriarhului Iacov</i>	283
59. Iacov, părintele poporului ales	284
60. Marc Chagall vs vitraliile Cele 12 triburi	289
61. Exilul ocupă loc în lexiconul biblic	292
62. Nabucco	298
63. Cele 10 triburi pierdute au fost regăsite?	300

<i>Biblicul Matusalem</i>	302
64. Matusalem longevivul	303
65. Biblicul Matusalem în actualitate: miracol științific	304
PARTEA a IV-a. SUBIECTE INDEPENDENTE	311
66. Metalele biblice	314
67. Epoca de bronz cu un început otrăvitor?	319
68. Ițic Ștrul (totuși) dezertor?	326
69. Sindromul Ierusalim	330
<i>Coperta cărții</i>	340
70. De la manuscrisele de la Marea Moartă la nano-Biblie	340
Postfață	344
Cuvânt de încheiere, Prof. univ. em. dr. ing. Cornel Samoilă	346
Lista imaginilor și a tabelelor	348

Cuvânt înainte

Lecturând *Lectio divina*

Trei idei fundamentale inundă mintea și sufletul tău când te întâlnești cu lucrarea semnată de dr. Strul Moisa. Cea dintâi este generată de imaginea de pe coperta cărții. Scriptura crește și se rafinează comunicațional, aducând în sine toate agrăirile neamului omenesc, laudă vizionarului. Cea de-a doua este dată de titlul cărții care îți pune în față ideea de paradigmă și te face să le citești pe toate cu cuvinte de azi cu libertățile paradigmei de atunci, laudă celui care a simțit cum toate pentru a se reîntregi sunt chemate în libertățile creației veșniciei. Cea de-a treia este textul însuși cu simbolismul umanului adunat de texte care toate ne vorbesc despre faptul că desăvârșirea se dobândește crescând și urcând cele 10 trepte ale poruncilor înțelese ca lecții divine, dar și cu o iubire înșeptită, adică infinită, deosebită așa din izvorul ei cel veșnic: YHWH – Baruch HaShem!

Cuvântul Tanahului te cheamă spre a intra în Cel Simplu și infinit, nu spre o revărsare abundentă de cuvinte, ci doar spre acele cuvinte care sfințesc pe tot omul. De aceea, imaginea vaselor de lut în care qumraniții au așezat sulurile manuscriselor poate trimite dincolo de literalism la vasul de lut al făpturii noastre în a cărui inimă de carne și prin duh nou trebuie să se scrie cuvântul acesta al veșniciei spre întrupare. Întruparea este sub chipul acestui copac falnic pe care îl pot vedea ca măslin milenar pe care se altoiesc cei care ascultă cuvântul, dar mai presus de aceasta vei înțelege că acest cuvânt veșnic te înțelepțește și că Dumnezeu se smerește până într-atât încât se lasă cuprins în nanoBiblia prezentată ca un pisc al înțelepciunii umane ce nu are încărcătură idolatră tocmai prin trăirea reflexivității chenotice a lui „Avinu”.

Lucrarea distinsului dr. Strul Moisa este un exercițiu de rigoare științifică întru sistematizarea unor concluzii analitice realizate asupra unor evenimente biblice, îndeosebi din perioada patriarhală. Domnia sa vine cu un preambul tehnic de fixare a cronologiilor, a edițiilor biblice și a manierei

de evidențiere a concomitențelor cronologice. Apariția acestei structuri de factură inițiativ metodologică ne îndreptățește să afirmăm că lucrarea poate fi receptată în cheie arheologică, o arheologie evenimentială, dacă ne este îngăduit năstrușnicul gând. Punerea în ecuația izvor – râu nu însemnează altceva decât încercarea constantă a autorului de a ne convinge de aspectul continuumului acționai al cuprinsului istoriei omenirii. A le origina pe toate în Scripturi e un gând nobil, dar unele vin din adâncul cronosului credinței orale ancestrale, preluate ca paradigmă biblică el sunt asumate ca *lectio divina*, ca structuri ale unei pedagogii divine mai mult decât evidente. Aceste elemente vor genera structurile narrative ale etapei analitice și a celei de sistematizare. De remarcat faptul că ni se oferă paradigme umane, evenimentiale, profesionale și societale, toate aceste încorporând în unitatea lor marea istorie a mântuirii pe care „Cel Uns-Meshiahu” o va împlini în chip desăvârșit.

Iată ce bogată mărturie științifică și teologică stă în spatele unui discurs narativ imagistic și de factură instrumental cronologic istorică.

A doua idee majoră pe care o remarcăm este legată de titlul și bineînțeles de cuprinsul în sine al lucrării, texte din revista Babel și preocupări ce prelungesc lucrarea sa *Biblia și Metalurgia* (București: Ed. Hasefer, 2015, 315 p.).

Vorbeam mai sus despre faptul că titlul te trimite la ideea de paradigmă, că această preeminență cronologică sugerează cuprinderea tuturor în ecuația izvor – râu, dar în accepțiunea pedagogică a metaforei. Chiar dacă subiectul prezintă o practică sau un eveniment contrar moralei biblice, relatarea urmărește stimularea capacității gnomice a cititorului în sensul identificării soluției de restaurare morală a omului și a creației în ansamblul, în unitatea ei.

Cuprinsul cărții oferă o abordare bogată și diversificată a temelor teologice, explorând numeroase aspecte ale Bibliei și istoriei evreiești printr-o lentilă interdisciplinară. Un aspect remarcabil îl reprezintă comparația dintre „Biblia Ebraică” și „Vechiul Testament”, care poate clarifica diferențele